

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

METHODICAL APPROACHES TO SOLVING FINANCIAL PLANNING PROBLEMS AT DOMESTIC ENTERPRISES

У статті розглянуто методичні підходи до вирішення проблем фінансового планування на підприємстві. Запропоновано трактування терміна «фінансове планування». Визначено мету, завдання та об'єкт фінансового планування. Визначено логічну послідовність заходів із планування на підприємстві. Систематизовано переваги та результати, що забезпечуються фінансовим плануванням. Відзначено поведінкові складники процесу планування. Виділено особистий, груповий опір та опір підприємства. Визначено загальні обмеження та обмеження внутрішні. Зазначено, що такі обмеження, як час та наявність відповідних коштів, разом із чітко визначеною метою є критеріями, що визначають якість планів та ефективність планування. Зазначено важливість таких складників фінансового планування, як контроль, аналіз та вдосконалення. Запропоновано напрями вирішення проблем фінансового планування на підприємстві. Запропоновано обґрунтування планів підприємств здійснювати з використанням теоретико-методичного підходу до врахування ризиків, а саме генетичної концепції, яка описує послідовність процесу фінансового планування та ґрунтується на визначенні можливих змін кон'юнктури у майбутньому періоді на основі визначення основних тенденцій минулого.

Ключові слова: підприємство, фінансове планування, ефективність планування, генетична концепція, ринкове середовище.

В статье рассмотрены методические подходы к решению проблем финансового

планирования на предприятии. Предложена трактовка термина «финансовое планирование». Определены цели, задачи и объект финансового планирования. Определена логическая последовательность мероприятий по планированию на предприятии. Систематизированы преимущества и результаты, которые обеспечиваются финансовым планированием. Отмечены поведенческие составляющие процесса планирования. Выделено личное, групповое сопротивление и сопротивление предприятия. Определены общие ограничения и ограничения внутренние. Указано, что такие ограничения, как время и наличие соответствующих средств, вместе с четко определенной целью являются критериями, определяющими качество планов и эффективность планирования. Отмечена важность таких составляющих финансового планирования, как контроль, анализ и совершенствование. Предложены направления решения проблем финансового планирования на предприятии. Предложено обоснование планов предприятий осуществлять с использованием теоретико-методического подхода к учету рисков, в частности генетической концепции, описывающей последовательность процесса финансового планирования, которая основывается на определении возможных изменений конъюнктуры в будущем периоде на основе определения основных тенденций прошлого.

Ключевые слова: предприятие, финансовое планирование, эффективность планирования, генетическая концепция, рыночная среда.

УДК 334.02

<https://doi.org/10.32843/infrastruct37-98>

Юдіна С.В.

д.е.н., професор,
завідувач кафедри фінансів та обліку
Дніпровський державний технічний
університет

Іванов К.Г.

магістр
Дніпровський державний технічний
університет

Руденко Н.О.

магістр
Дніпровський державний технічний
університет

The article discusses methodical approaches to solving financial planning problems in an enterprise. The term financial planning as a systematic management activity of the management of the enterprise is offered, which aims at continuous search and selection of the most effective directions of financial activity from all possible alternatives, which enables the enterprise to optimally realize its short, medium and long-term goals, as well as to avoid unpredictable financial goals. costs. The purpose, objectives and object of financial planning are determined. The logical sequence of the enterprise planning activities is defined. The benefits and results provided by financial planning are systematized. The behavioral components of the planning process are noted. Personal, group and company resistance are highlighted. General and internal restrictions are defined. It is noted that constraints such as time and availability of appropriate funds, along with a clearly defined purpose, are criteria that determine the quality of plans and the effectiveness of planning. The importance of such components of financial planning as control, analysis and improvement is noted. Approaches to research and systematization of information on problems of financial planning at domestic enterprises with the identification of the main groups of problematic issues, including: negative experience, underdevelopment of theory, environment, unwillingness of entrepreneurs to set goals, resistance to change, restrictions, have become further developed. Methodological approaches to financial planning have been further developed through the development of specific areas for their solution. The substantiation of the plans of the enterprises to be carried out using the theoretical and methodical approach of risk taking is offered. Namely, a genetic concept that describes the sequence of the financial planning process and is based on identifying possible changes in the situation in the future, based on identifying major trends of the past. The scientific and practical recommendations on improvement of financial planning at the enterprise are formed and the necessity of carrying out financial planning in the conditions of competitive environment is substantiated.

Key words: enterprise, financial planning, planning efficiency, genetic concept, market environment.

Постановка проблеми. Можливість та необхідність планування як певного виду діяльності управлінського персоналу зумовлені загальними умовами господарювання. За допомогою планування зводиться до мінімуму невизначеність ринкового середовища та його негативні наслідки для суб'єкта господарювання.

За сучасних умов роль фінансового планування принципово змінилася на відміну від часів

централізовано керованої економіки. Зараз підприємства самі зацікавлені в тому, щоб реально оцінювати свій фінансовий стан сьогодні та на найближчу перспективу, по-перше, щоб досягти успіху у своїй господарській діяльності; по-друге, щоб своєчасно виконати свої зобов'язання перед бюджетом, соціальними фондами, банками та іншими кредиторами, тим самим захистивши себе від утрат чи штрафних санкцій.

Для цього необхідно заздалегідь розрахувати доходи і витрати, наслідки інфляції, зміни ринкової кон'юнктури, порушення договірних зобов'язань партнерами тощо.

Поступова відмова від проведення фінансового планування вітчизняними суб'єктами підприємництва у масштабах країни унеможлиблює побудову нової єдиної системи планування та спричинює помітне зменшення конкурентних переваг національного виробника, що на тлі нестабільних умов сучасного існування в Україні є неприйнятним. Відповідно до цього, вже сьогодні з'являється гостра необхідність удосконалення фінансового планування на підприємстві шляхом розроблення комплексу дій, спрямованих на вирішення наявних проблем, з метою побудови нової, ефективної безпосередньо для України системи фінансового планування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Останніми роками приділялася значна увага до проблеми недосконалості фінансового планування. Великого значення набули роботи українських та зарубіжних учених, присвячені вдосконаленню методів фінансового планування, системи показників та нормативів, які використовуються у процесі фінансового планування та оптимізації системи фінансового планування. Важливий теоретичний внесок у вирішення проблем фінансового планування зробили В.І. Аранчій, О.Г. Біла, М.Д. Білик, В.А. Зінь, Г.О. Крамаренко, Г.О. Партий, В.Г. Пасічник, Г.М. Тарасюк та ін.

Вивчення праць українських і зарубіжних учених дає змогу визначити фундаментальні аспекти фінансового планування на підприємствах, а також визначити проблеми, які на практиці залишилися невирішеними. Зокрема, потребує подальшого дослідження проблема відсутності конкретного загальноприйнятого алгоритму проведення фінансового планування на підприємстві та розроблення фінансових планів нових проєктів, психологічний опір змінам підприємців тощо.

Постановка завдання. Метою дослідження є подальший розвиток методичних підходів до вирішення проблем фінансового планування на підприємствах для поліпшення діяльності та досягнення поставлених цілей.

Виклад основного матеріалу дослідження.

У загальному вигляді план є інструментом, за допомогою якого впорядковується у часі перелік робіт із певними витратами, які необхідно виконати для досягнення цілей.

На основі систематизації інформації щодо визначень фінансового планування, на нашу думку, можна запропонувати трактування терміна «фінансове планування» як системну управлінську діяльність керівництва підприємства, яка спрямована на безперервний пошук та вибір найбільш ефективних напрямів фінансової діяльності

з усіх можливих альтернатив, що дає змогу підприємству оптимально реалізовувати свої коротко-, середньо- та довгострокові цілі, а також уникати непередбачуваних фінансових витрат.

Метою фінансового планування є економічне обґрунтування потреби підприємства в капіталі для забезпечення виконання запланованих обсягів операційної, фінансової та інвестиційної діяльності, ув'язування її з наявним та реально можливим до залучення капіталом із таким розрахунком, щоб підприємство, забезпечуючи безперервний рух капіталу, могло виконувати заплановані обсяги діяльності й отримати чистий прибуток у розмірі, достатньому для економічного та соціального розвитку в поточному і наступному періодах [1].

Об'єктами фінансового планування на підприємствах є грошові доходи і витрати господарської діяльності, власний, позичений і залучений капітал, призначені для фінансування операційної, фінансової та інвестиційної діяльності і заходів соціального спрямування [2].

Завдання фінансового планування на підприємстві можуть різнитися залежно від галузі діяльності підприємства та від особливостей його функціонування. Основні з них полягають у:

- забезпеченні виробничої, фінансової та інвестиційної діяльності необхідними фінансовими ресурсами;
- встановленні раціональних фінансових відносин із суб'єктами господарювання, банками, страховими компаніями, іншими нефінансовими корпораціями;
- визначенні шляхів ефективного вкладення капіталу та оцінці оптимального його використання;
- виявленні та мобілізації резервів збільшення прибутку за рахунок раціонального використання матеріальних, трудових і грошових ресурсів;
- здійсненні контролю над утворенням та використанням платіжних засобів [3].

Реалізація основних завдань фінансового планування дає змогу вирішити основні питання, які постають перед керівництвом підприємства в процесі прийняття рішень, від яких повністю залежать господарська діяльність, фінансова спроможність та загалом фінансовий стан підприємства.

Основними завданнями, які вирішуються за допомогою фінансового планування на підприємстві як інструмента досягнення високої результативності, успішності на ринку та прибутковості підприємства, є визначення джерел фінансових ресурсів, їх потреби, співвідношення між секторами, можливість та обсяги залучення власних коштів тощо.

Відповідно до результатів вирішення вищеведених питань, які постають під час прийняття фінансових рішень, у процесі фінансового планування повинно забезпечуватися таке [4].

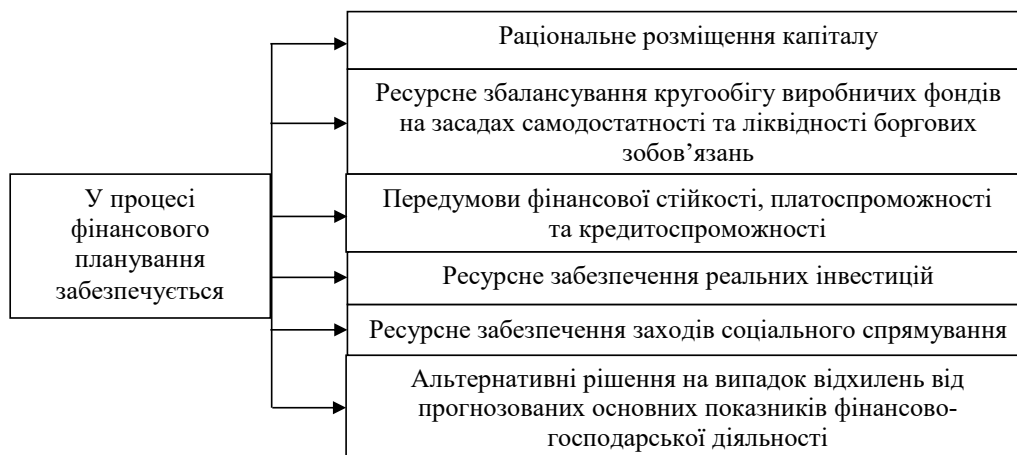

Рис. 1. Забезпечення фінансовим плануванням діяльності підприємства

Рис. 2. Результати, які забезпечуються в процесі фінансового планування

Фінансове планування на підприємстві є складним процесом реалізації логічної послідовності заходів, спрямованих за досягнення поставлених цілей (стратегічних, тактичних та оперативних). Водночас процес фінансового планування на підприємстві не повинен завершуватися на етапі аналізу та оцінки реалізації планів. Остаточним етапом процесу фінансового планування є проведення коригуючих заходів, в основі яких лежить якісний та кількісний аналіз фактичних показників, порівняння їх із плановими, виявлення величини відхилення, аналіз чинників, які спричинили ці відхилення, а також розроблення відповідних заходів, спрямованих на створення більш точного та повного фінансового плану.

Коригуючі заходи забезпечують постійне вдосконалення досвіду фінансового планування на підприємстві [5].

Основні результати, які досягаються в процесі фінансового планування на підприємстві, наведено на рис. 2.

Тобто фінансове планування є невід'ємним атрибутом успішного функціонування підприємства в умовах ринкової економіки, який забезпечує вирішення основних проблем, які виникають у процесі господарювання та розвитку ринкових взаємовідносин з іншими суб'єктами підприємництва. Фінансове планування як процес також є безперечно необхідним заходом, який забезпечує пристосування підприємства до непередбачуваних умов зовнішнього середовища.

Сучасний етап розвитку національної економіки, що характеризується як посткризовий, зумовлює появу нечисленної кількості негативних чинників, джерелом походження яких є як внутрішнє, так і зовнішнє середовище, які провокують негативні зміни як у стані національної економіки загалом, так і окремого суб'єкта господарювання.

Окрім цього, існує багато об'єктивних і суб'єктивних чинників, які перешкоджають широкому застосуванню фінансового планування на підприємстві, досягненню високого ступеня

обґрунтованості планів та забезпеченню необхідного рівня їх виконання.

Також відмова від застарілих прийомів і методів планування взагалі призвела до спростування планування на рівні підприємства [6].

Основою планування є необхідність установлення мети та розроблення стратегії її досягнення. Але не кожне підприємство користується у своїй діяльності обґрунтованими цілями. Така ситуація може скластися на підприємстві з таких причин, як:

- недооцінка необхідності цільової спрямованості управління, місця та ролі мети як системоутворюючого, мотиваційного, планово-контрольного елемента тощо;
- складність процесу цілевстановлення та цілереалізації;
- небажання брати на себе відповідальність за наслідки досягнення чи недосягнення мети;
- відсутність у системі мотиваційних засад, які б сприяли усуненню цих недоліків.

Нерозуміння важливості цільової спрямованості будь-якої діяльності проявляється у спростуванні стратегій і може призвести до відмови від планування взагалі [7].

Окремо треба розглядати свідому відмову від стратегічної визначеності в діяльності, яка пояснюється перевагами «ручного управління», що є практично синонімом безконтрольної діяльності.

У процесі перетворень, які має здійснювати кожне підприємство, посилюється роль соціально-психологічного, поведінкового складника процесу управління, який проявляється у спробі персоналу запобігти змінам і надалі використовувати звичні характеристики системи та умови праці. Тобто персонал підприємства може чинити опір змінам.

При цьому можна виділити особистий, груповий опір та опір підприємства. Чим вищий рівень змін має відбутися, тим більшого опору змінам слід очікувати. Він починається з опору розробленню планів, які передбачають проведення змін [7].

Кожне підприємство в процесі фінансового планування стикається з обмеженнями (матеріальними, часовими та грошовими). До загальних

обмежень можна віднести: урядові заходи щодо регулювання окремих галузей, видів діяльності; екологічні норми та обмеженість певних видів ресурсів, у тому числі трудових; високий рівень конкуренції в галузі або на певній території; нерозвиненість методів сучасного планування та нестача інформації тощо. Керівництво підприємства має враховувати ці обмеження і передбачати в планах заходи щодо їх пом'якшення або усунення. Саме труднощі та матеріальні обмеження є основними, які впливають на рішення керівників щодо фінансового планування.

Кожне з обмежень має свій рівень ризику, який доцільно визначати, щоб прийняти рішення про доцільність заходів щодо їх зменшення. Такі обмеження, як час та наявність відповідних коштів, разом із чітко визначеною метою є критеріями, що здебільшого визначають якість планів та ефективність планування.

Обмеження полягає у тому, що необхідно пов'язати послідовність робіт, виконавців і співвиконавців за умови максимальної економії часу та витрат, а також у врахуванні інших обмежень, про які вже йшлося [8].

Але саме існування обмежень вимагає складання якісних планів для їх нівелювання.

Відповідно до вищезазначеного, можна узагальнити основні напрями вирішення проблем фінансового планування на підприємстві (рис. 3).

Слід зазначити, що суттєвим обмеженням є нерозвиненість теоретико-методичного обґрунтування планів підприємств у ринковій економіці. Деякі надбання попередніх періодів планування, а саме процеси цілевстановлення, координації та кооперації діяльності, стимулювання певної ініціативи трудових колективів до розроблення планів і програм тощо, можуть бути застосовані в нових умовах діяльності.

Розроблення, вивчення та адаптація сучасних методів прогнозування та планування створюють базу для формування обґрунтованих планів діяльності підприємства, забезпечують підвалини для його існування в довгостроковій перспективі.

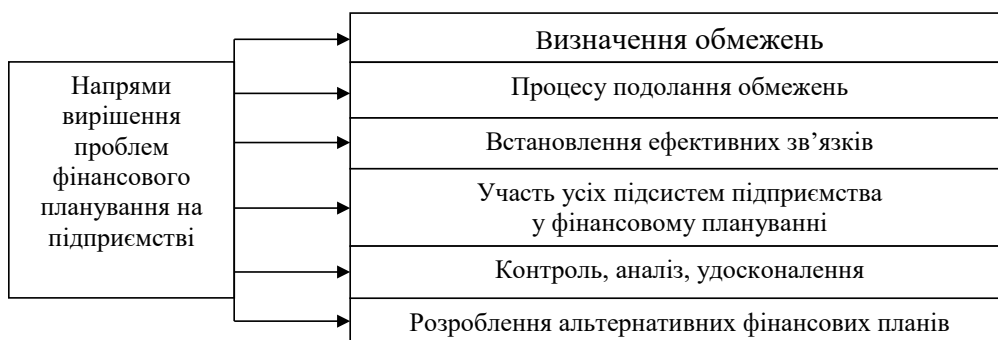

Рис. 3. Напрями вирішення проблем фінансового планування на підприємстві в Україні

Що стосується вирішення проблеми неврахування чинника ризику під час фінансового планування, то пропонується застосування генетичної концепції, яка описує послідовність процесу фінансового планування та ґрунтується на визначенні можливих змін кон'юнктури у майбутньому періоді на основі визначення основних тенденцій минулого. Ця концепція ґрунтується на положенні, що розвиток економіки має циклічний характер, відповідно до чого майбутні структурні коливання та зміни на ринку можна передбачити. Використовуючи цю концепцію, підприємці мають змогу підготувати фінансовий стан підприємства до можливих зовнішніх та внутрішніх змін за рахунок комплексного аналізу тенденцій розвитку як усієї економіки, так і окремих її галузей, визначити найбільш вірогідні чинники появи ризиків, імовірність їх настання, визначити розмір можливого ризику, врахувати його в процесі фінансового прогнозування, стратегічного і тактичного фінансового планування, а також розробити ефективний механізм мінімізації цих ризиків.

Треба враховувати, що не всі проблеми можна розв'язати в плановому періоді, проте це не зменшує значення планування. Плани потрібні кожній системі, яка розвивається, щоб свідомо підходити до визначення сутності та порядку дій із досягнення цілей.

Важливим є також створення таких умов, коли б кожний працівник, який бере участь у реалізації планів, мав би змогу впливати на швидкість виконання окремих заходів, їх порядок і зміст, причому такий вплив повинен бути позитивним із погляду як загальних інтересів підприємства, так і персональних. Щоб запобігти перекривленню планів на етапі їх виконання, а також розширити кількість альтернативних рішень під час розроблення планів, доцільно залучати якомога більшу кількість фахівців (представників різних зацікавлених сторін). Такий підхід до фінансового планування сприятиме кращій обґрунтованості планів, їх координації та забезпечить усунення опору, оскільки учасники розроблення планів сприймають їх як власні розробки, шукають більш раціональні шляхи та способи виконання окремих завдань і системи планів загалом.

Важливими складниками ефективного фінансового планування є контроль, аналіз та вдосконалення. На етапі розроблення планів треба передбачити процедури внесення змін. Внесенню коректив передують контрольні-перевірочні операції, які не лише констатують ступінь виконання або невиконання запланованих дій, а й співвідносять заплановані заходи зі станом внутрішнього та зовнішнього середовища, що дає змогу оцінити їх актуальність [9].

Гнучкість того чи іншого плану також має певні межі. Відхилення від прогнозованих подій можуть

бути досить значними. Окрема система планів, розроблена, наприклад, за певним сценарієм, перестає відповідати дійсності. Тоді з метою запобігання кризі управління підприємством керівництво може перейти до виконання альтернативних (запасних) планів, які більшою мірою відповідають ситуації, що склалася. Управління полягає у тому, щоб здійснити плавний перехід з якнайменшими втратами на виконання інших планів [10].

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, актуальність наявних проблем фінансового планування в Україні переконує у необхідності розроблення комплексної системи дій, спрямованої на ліквідацію негативного досвіду практики фінансового планування та застосування найефективніших здобутків останніх років.

Сформовані науково-практичні рекомендації щодо вдосконалення процесу фінансового планування на вітчизняних підприємствах дають змогу обґрунтувати беззаперечну необхідність фінансового планування в умовах конкурентного середовища існування національних підприємств, а також удосконалити фінансове планування за рахунок проведеного аналізу наявних проблем та запропонованих заходів їх вирішення.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Савчук В.П. Фінансовий менеджмент підприємств: практичні питання з аналізом ділових ситуацій. Київ : Максимум, 2006. 224 с.
2. Біла О.Г. Фінансове планування і прогнозування : навчальний посібник. Львів : Компакт-ЛВ, 2005. 312 с.
3. Фінансова діяльність підприємства : підручник / О.М. Бандурка та ін. Київ : Либідь, 2003. 384 с.
4. Слав'юк Р.А. Фінанси підприємств : навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2004. 460 с.
5. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : підручник. Київ : КНЕУ, 2003. 554 с.
6. Білик М.Д. Фінансове планування на підприємствах в сучасних умовах. *Фінанси України*. 2006. № 4. С. 47.
7. Федик П.А. Людський фактор у впровадженні бюджетного планування вітчизняних підприємств. *Україна: аспекти праці*. 2005. № 5. С. 47–51.
8. Шершньова З.Є., Обнорська С.В. Стратегічне управління : навчальний посібник. Київ : КНЕУ, 2000. 425 с.
9. Семенов Г.А., Бугай А.В. Фінансове планування і управління на підприємствах : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 432 с.
10. Жовновач Р.А. Планування діяльності підприємства. *Фінанси України*. 2004. № 1. С. 21–27.

REFERENCES:

1. Savchuk V. P. (2006) *Finansovyi menedzhment pidpriemstv*. [Financial management of enterprises] K.: Vydavnychiy budynok «Maksytum».

2. Bila O. H. (2005) Finansove planuvannia i prohnozuvannia: [Financial planning and forecasting]. Lviv: Kompakt-LV.

3. Bandurka O. M., Korobov M. Ya., Orlov P. I., Petrova K. Ya. (2003) Finansova diialnist pidpriemstva [Financial activity of the enterprise]. K.: Lybid.

4. Slaviuk R. A. (2004) Finansy pidpriemstv: [Financial activity of the enterprise] K.: «Tsentr navchalnoi literatury».

5. Tereshchenko O. O. (2003) Finansova diialnist subiektiv hospodariuvannia [Financial activities of business entities] [pidruchnyk]. K.: KNEU.

6. Bilyk M. D. (2006) Finansove planuvannia na pidpriemstvakh v suchasnykh umovakh [Financial planning at enterprises in modern conditions] Finansy Ukrainy, no. 4.

7. Fedyk P. A. (2005) Liudskyi faktor u vprovadzhenni biudzhethnoho planuvannia vitchyznianskykh pidpriemstv. [Human factor in the implementation of budget planning of domestic enterprises] Ukraina: Aspekty pratsi, no. 5, pp. 47-51.

8. Shershnova Z. Ye., Obnorska S. V. (2000) Stratehichne upravlinnia: [Strategic management] K.: KNEU.

9. Semenov H. A., Buhai A. V. (2007) Finansove planuvannia i upravlinnia na pidpriemstvakh: [Financial planning and management at enterprises] K.: Tsentr uchbovoi literatury.

10. Zhovnovach R. A. (2004) Planuvannia diialnosti pidpriemstva. [Planning of the enterprise activity] Finansy Ukrainy. no. 1, pp. 21-27.

Yudina SvetlanaDoctor of Economic Sciences, Professor,
Head of the Department of Finance and Accounting
Dnipro State Technical University**Ivanov Cyril**

Master

Dnipro State Technical University

Rudenko Natalia

Master

Dnepr State Technical University

**METHODICAL APPROACHES TO SOLVING FINANCIAL PLANNING PROBLEMS
AT DOMESTIC ENTERPRISES**

The purpose of the article. To further develop methodological approaches to solving financial planning problems in enterprises in order to improve the activities and achieve the goals.

Methodology. A number of methods have been used in the study of financial planning, including, in particular, the systematic method (in the study of concerted actions, methods and sequences of financial planning), the graphical methods (applied in determining the benefits provided by financial planning, the results provided in the financial process planning, generalization of directions of the decision of problems of financial planning at the enterprise in Ukraine), method of scientific abstraction (at research of essence of financial planning), logical (in formulating the conclusions and recommendations for the development of the financial plan and its improvement).

The information base of the research is the works of Ukrainian and foreign scientists, legislative normative acts of Ukraine, as well as periodicals and publications in the open press.

Results. On the basis of research and systematization of modern scientific and theoretical information on the economic nature of financial planning, it was proposed to define the term "financial planning" as a systematic management activity of the management of the enterprise aimed at continuous search and selection of the most effective directions of financial activity from all possible alternatives, which gives enable the company to optimally meet its short-, medium- and long-term goals, as well as avoid unforeseen financial costs.

The main purpose and objectives of financial planning have been identified. It is determined that the purpose of financial planning is to substantiate the economic needs of the enterprise in capital to ensure the implementation of the planned volumes of operating, financial and investment activity, to link it with the available and real possible capital raising with such calculation that the enterprise, providing continuous movement of capital, could to carry out the planned activities and to obtain a net profit in the amount sufficient for economic and social development in the current and subsequent periods.

The main tasks of financial planning are defined: providing production, financial and investment activity with the necessary financial resources; establishment of sound financial relations with economic entities, banks and insurance companies; identifying ways to invest effectively and assessing its rational use; identifying and mobilizing reserves to increase profits through the rational use of material, labor and monetary resources; control over the formation and use of means of payment.

Practical implications. The established scientific and practical recommendations allow to improve financial planning, as well as to substantiate the unquestionable need for financial planning in a competitive environment.

Value / originality. The scientific novelty is to develop methodological approaches to solving financial planning problems in Ukrainian enterprises. Approaches to research and systematization of information on problems of financial planning at domestic enterprises with the identification of the main groups of problematic issues, including: negative experience, underdevelopment of theory, environment, unwillingness of entrepreneurs to set goals, resistance to change, restrictions, have become further developed. Also, methodological approaches to financial planning have been further developed through the development of specific directions for their solution, the main ones being: the beginning of the process of overcoming barriers from above, determining the existence of restrictions, establishing effective relationships, participation of all subsystems of the enterprise in financial planning, control, analysis, improvement and development of alternative financial plans.

The substantiation of the plans of the enterprises to be carried out using the theoretical and methodical approach of risk taking is offered. Namely, a genetic concept that describes the sequence of the financial planning process and is based on identifying possible changes in the situation in the future, based on identifying major trends of the past.